

άλλον, πόσες ώρες δούλεθε και τί τιποτένια άμοιβή έπαιρνε. Άλήθεια, τό ίδιο γίνεται όχι μόνο στην Έλλάδα μά παντού. Ένα από τά μεγάλα προτερήματα τών Άνωτέρων Τεχνικών Σκολιών στη Ρουσία είναι πού οι φοιτητάδες, κάθε καλοκαίρι είναι υποχρεωμένοι να κάμουν δυό μήνες σ' έργοστάσιο, σιδηρόδρομο κλ. σαν άπλοι εργάτες. Κ' εργάζονται μαζί τους μέ τό σφυρί ή πάνου στη μηχανή, ξεχνών τη διαφορά κοινωνικών θέσεων, ανατροφής, συνθησιών κτλ. Και παίρνουν τόν ίδιο μιστό, τό ίδιο μεροκάματο. Μόνο έτσι μπορεί ο μέλλον μηχανικός, ο μέλλον διεφτυντής έργοστασίου, σιδηρόδρομου κλπ. να μάθει τί θα πεί εργασία, τί θα πεί ψωμί βγαλλμένο μέ ιδρο, τί υποφέρειν κείνος πού καμιά φορά 12, 18, 20 ώρες δέν άπομακρύνεται από τόν κλίβανο τού έργοστασίου, δέ βγαζει τό χέρι του από τό χειριστή τής άτμομηχανής.

Φίλε μου, σούρθε καμιά φορά ή σκέψη, όταν ταξιδεύεις πάνου στα μαλακά μαξιλάρια τού βαγονιού ή στην κομπή καμπίνα τού βαγονιού, πώς ύπάρχει ένας άνθρωπος πού ά βγαλει για ένα λεπτό τό χέρι του από ένα κοματάκι σίδηρο, θα πάσ έσύ κι όλοι οι συνταξιδιωτές σου κατά διαόλου; Σου ήρθε καμιά φορά ή φαντασία να σκεφτείς μέ τί όρους εργάζεται άπότός ό άνθρωπος, πόσες ώρες μένει χωρίς ύπνο, τί τιποτένια άμοιβή παίρνει, τί ιδρο χύνει για να μπορείς έσύ να ταξιδεύεις μέ όλη σου τήν άνεση και κείνος να μπορεί να κερδίσει ένα κομάτι ψωμί για τόν έαυτού του και τά παιδιά του; Έγω ως φοιτητής τής Άνωτέρας Άρτοκρατορικής Τεχνικής Σκολής τής Μόσκας, έκαμα τρία καλοκαίρια σ' έργοστάσια και σε σιδηρόδρομο, εργάστηκα και 12, και 18, και 24, και 30 ώρες χωρίς ύπνο, χωρίς να μπορώ να καθίσω για μισή ώρα και ξέρω τί θα πεί ή εργασία τών σιδηροδρομικών υπαλλήλων. Και μπορώ να σάς βεβαιώσω πως είναι να φριξει κανείς. Άθρώποι γίνονται μηχανές, χειρότερα από μηχανές—κομάτια ζωντανού κρεάτου. Για ένα κομάτι ψωμί ο άνθρωπος όλα τά δίνει,—φυσικές δύνάμεις, μάτια, άρτια, οικογενειακή ζωή, σκέψη,—όλα. Για ένα κομάτι ψωμί. Και, φίλε μου, ά δε σκέφθηκες ποτέ τόν εργατικό τού σιδηρόδρομου, σκέψου τον τώρα και μην άκούς τέτιες άγράματες άνοησίες σαν πού γράφουν τά φύλλα μας (σαν πού γράψε κ' ένα τέτιο σοβαρό άκόμα φύλλο σαν τήν «Έστία»), μη θυμώνεις πούμεινες κάμποςες μέρες χωρίς συγκαίνωια, χωρίς βαγόνια μέ μαλακά μαξι-

λάρια—και φαντάσου τή θέση τού εργατικού πού να: σκλάβος τού Κεφαλαίου και τής Πείνας — και συλλυπησου τον. Γιατί μόνον, όταν ένωθούν όλοι, μόνον όταν όλοι οι εργατικοί είναι στερωμένοι, —μπορεί ο στρατός τών εργατικών να νικήσει τήν ύδρα, τό Κεφάλαιο.

Έργατικοί τής Έλλάδας, γειά σας! Μόνο κάτου από τή σημαία τού Παγκόσμιου Σοσιαλισμού, τής Παγκόσμιας Άδερφότητας μπορείτε να καλύτερίσετε τή θέση σας. Σ' έμας, στη Ρουσία, είδατε πως μάχεται ο εργατικός, είδατε πως ένίκησε και νικάει τόν Τσαρισμό και τό Κεφάλαιο. Γιατί είναι ένωμένος κάτου από τήν έρυθρή σημαία τού Σοσιαλισμού πού πάνου της έχει δυό ρητά :

«Έργατικοί όλων τών Έθνών ένωθήτε» και : «Μόνο μέ τόν άγώνα θα βρείς τά δικαία σου».

Έργατικοί τής Έλλάδας, οι εργατικοί όλου τού κόσμου σάς χαιρετούν και σάς προσκαλούν να σταθίτε κάτου από τίς σημαίες τους.

Βερολίνο 27.9.906.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΛΥΚΙΑΡΑΟΠΟΥΛΟΣ

Σημ. τού «Νουμά». Πολύ καλά τά λέει ο φίλος μας, μά στην Έλλάδα οι άπεργίες δέ δημιουργούνται πάντα από τήν Άνάγκη, από τήν άμυνα δηλ. τής Έργασίας άπέναντι τού Κεφαλαίου, αλλά κι από κάποια άλλη λίγο δημοκρατική άφορμή. Καμιά φορά άπεργούν αυτόθελα κ' οι εργάτες' άλλα τις περισσότερες φορές τούς άπεργούν οι διύφοροι Φαρόδουλτες για λόγους καθαρά δημοκρατικούς. Πρέπει να ψαφήσει πρώτα ή Δημοκρατία για να χουνε κ' ο άπεργίες στον τόπο μας κάποια άγνότητα.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Τού Παντελή Χόρν
για «Τό Άνεχτήμητο».

Νάτην πού χαμοδέρνεται στον κάμπο κάτου ή χώρα. Στο πλάι της βούρκοι στέκουνται και πέρα ρηχνόνερα. Ο τόπος δείχεται ξερός δίχως κλαριού στολάδι, κ' ή καταχνιά πού ζώνει τον σκοταδερή ναι πάντα. Άχτίδα τού ήλιου ά φτάσει κεί χάνει και φώς και θερμή, κ' όπιος άγέρας κ' ά διαβεί θα ρίξει τά φτερά του. Σέρνει ή Ζωή στο διάδα της γενιά μαγαγκισμένη πού είναι χαμός ή φύτρα της και μόλεμα ή ψυχή της. Βερέμης είναι ο κάθε νιος, δέν τόν άγγίζει ή όλπίδα, κ' ο γέρος ξέρει μοναχά ν' άκαρτερεί τό χάρο...

μάρια κ' εύωδιασμένο θρούμπι' τό τσοπανόπουλο μέ άνασηκωμένα πανταλόνια σιγοπερπατάει στο γιαλό, ψάχνοντας ίσως για κανένα κοχύλι. Αὐτά βλέπω, άγαπημένε μου Κώστα, και θάν τ'άβλεπες και συ και θάν τά χαιρόσουνα, όχι έτσι πού σου τά γράφω, μά άν έπαιρνα τό πιπέλο και σου τά ζεσήκωνα στο πανί...»

Άπελιτισμένος πετούσε τήν πένα. Πάλι ζουγραφιά! Μά δέν είναι αυτό πού ζητούσε. Κοινά πράματα και χλωμά. Ψόφια, δίχως ζωή. Ούτε ή γραμμή, ούτε τό χρώμα πού θα ζωντάνευε τό παννί, πού θάν τοῦδινε μιλιά. Και τό χαρτί τού γραμμάτου γινότανε κοκοράκι και στεκότανε στο τραπέζι να χαρεί κι αυτό τήν άκάμωτη ζουγραφιά.

*

Ένα γαληνό πρωί ο περαματζας τούφερε τήν πόστα του, ένα μπλικο γράμματα και φημερίδες. τά καρτερούσε από βραδύς μά ο λυσσασμένος πουννής πού φυσούσε τήν περασμένη μέρα τ'άμπόδιζε τό τρεχαντήρι να ξεκινήσει από τόν Περαιά. Τις φημερίδες ούτε τις άνοιξε. τις πέταξε μεγαλόπρεπα στη θάλασσα και θυώσε μάλιστα πού τού τις στείλανε. Δέν τόν άφίνουν ένα δυό μήνες να πιστεύει

Τά μάτια πού τηρῶν τή γίς είν' πάντα θαμπωμένα, και σαν κοράκια οι στοχασμοί χαμοπετάνε γύρα, και μια άνεργία σα σύγγεφο βαραίνει όλα τά πάντα. . . . Νάτην πού χαμοδέρνεται στον κάμπο κάτου ή χώρα.

Άχι νάμουνα ο τραγουδιστής πού ήθε μου λάχει ή χάρη

άπάνου της και γύρα της ν' άστράψω ένα τραγουδι σα μια φωνή από τή Ζωή, σα φως άπ' τήν Άλήθεια σαν ένα σάλλιωμα τρανο άπ' τήν άφήντρα Πλάση, πού να τραντάξει σύρριζα τόν κάμπο άπ' άκρη σε

άκρη, να διώξει τή σκοταδερή τήν καταχνιά άπ' τή χώρα ήλιος να λάμψει μέσα της και να φυσήξει άγέρας, και να σκορπίσει τήν πνοή κάπιας Χαρδς τρογούρου, πού ν' άναδώσουν τ' άνθια τους Πόθος κ' Ολπίδα

άντάμα, να ξεβουρκώσει ισώματα, να ζωντανέψει φύλλα, να πρασινίσει τά κλαριά πού να γελάσει ο τόπος, και χίλια άστραποπέλεκα μπρός στη γενιά να ρίξει να ξεμολέψει τήν Ψυχή—και να τήν προσκυνήσει..

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΤΣΙΜΠΙΔΑ

[Στη στήλη αυτή θα τυπώνουμε όσες άνοησίες γράφονται στις φημερίδες για τή Δημοτική γλώσσα. Πρακαλούμε τους άναγνώστες μας. έδώ και στο εξωτερικό. όποια άνοησία διαβάσουμε νάν τή μαχέσου και να μες τή στέλνουν. Πιο ύστερα μπορεί να προκηρούσουμε και διαγωνισμό, δίνοντας και γερό χρηματικό βραβείο, σ' όποιον φημερίδα γράφει τή μεγαλύτερη άνοησία. Από τώρα όμως δηλώνουμε πως οι «Άθήναιο» τού κ. Πιπ δέ να λογαριαστούνε σ' αυτό τό διαγωνισμό γιατί είναι άκατάλλητοι.]

ΤΑ ΚΟΜΙΚΑ

Είς τό εβδομαδιαίο μ. π. ο. υ. ζ. ο. υ. κ. ι. (δηλ. όργανον) τών μαλλιάρων ή κ. Παλλης, μεταφράζων τόν Θεουκιδίδη, μεταβάλλει τήν λέξιν «τριήρης» εις... «τριήροτο».

Ένας άλλος λόγιος, ύβρισθείς και διασυρθείς επί έτη δλόκληρα από τόν άθρότατον «Νουμά» έγινε τώρα συνεργάτης του, παρουσιάζων τό εξής άμίμητον φαινόμενον:

Γράφει εις μέν τά «Παναθήναια» τήν καθαρεύουσαν, ή, τέλος πνχτων, τήν δημιουμένην γλώσσαν, εις δέ τόν «Νουμά» μαλλιαριστί. Φθάνει μάλιστα μέχρι τού σημείου να προτείντ τήν ύδρυσικην νηπιαγωγείου μαλλιάρων, ή νηπιακού κήπου, διότι απέκτησε τέκνα και θέλει να τά σώση.

γραμμή στο παννί. Έτσι λοιπό θα περάσει και τό φετεινό καλοκαίρι; Σε άσωτείς; Σά δέν μπορώ να δουλέψω, να γράψω κ' ανε στους φίλους.

Κ' έπιασε να γράψει:

«Μεσημέρι. Κάθουμα: στο τραπέζι μου άντικρύ στην ξάπορτα. Η πόρτα ορθάνοιχτη. Νά τί βλέπω· τή σιδερένια καγκλωτή ξάπορτα· ύστερα τήν άμμουδιά· παραμπρός τή θάλασσα πού ο μπάτης τή γλυκοχαδέψει· δεξιά μεριά τά κοτρώνια ενός παλιού μώλου, χαλασμένου πιά, και στην άκρινή πέτρα δεμένη μια κόκκινη φελούκα· άριστερή μεριά τήν πλώρη μιανής μπρατσέρας· άρχιμένης από προχτές. Άνάμεσα μώλο και μπρατσέρα περνάει ή ματιά μου και σταματάει στ' άντικρύνο άκρογιάλι. Έκει, δεξιά ένα κάτασπρο ρημοκλήσι· μέ δυό τρία δοντρά στα πλάγια και μέ φουντωντά σκίνα δλόγυρα, κι άριστερά κάτι άσβεστοκάμινα παλιά, πούχουν καιρό να δουλευτούνε, ραίπια. Άνάμεσα άσβεστοκάμινα και ρημοκλήσι περνάει ή ματιά μου και σταματάει στο χαμηλό βουναλάκι πού, ξεαπλωμένο κουρασμένα, λές και πλένει τά πόδια του στο γιαλό· στα ριζά του μια κάλυβα κι από κάτου της σταλιζουε τάρνια· πάνου από τήν κάλυβα άρχιναει τό γραφικό μονοπάτι, περνώντας άνάμεσα από σκαντζοχερώπα θυ-

πως ο κόσμος όλος κλειστήκε στο χαριτωμένο χωριουδάκι του; Δέν άνοιξε και τά γράμματα· από τά πανωγράμματα κατάλαβε ποιό τού τά στέλιανε και δε βιαζότανε νάν τά διαβάσει· τάφισε για τό μεσημέρι πού θα ζαπλωνότανε. Μά είταν κ' ένα γράμμα πού τ'άνοιξε γελώντας· τού τ'έστελνε ο Κώστας ο φίλος του.

«Μήνα, τού γραφει, λείπεις από τήν Άθήνα κι ούτε λέξη δε μες έγραφες. Ψόφισες; πάει καλά τήν Κυριακή τάπομεσήμερο έρχουμαι μέ φίλους και με φιληνάδες να σε θάψουμε».

— Τήν Κυριακή έρχεσαι; μουμούρισε ο Κατραμης· έλα. Μάχουμε Τρίτη σήμερα κ' ίσαμε τήν Κυριακή μένουν τόσες μέρες για δουλιά. Να τελιώσω τό έργο μου κ' έπειτα άς καλοσορίσουν οι χαροκόποι να θάψουμε τή μούχλα μαζί.

Και ρήχτηκε σύψυχα στη δουλιά. Βάλθηκε να τελιώσει κάτι πού νάζιζει ίσαμε τήν Κυριακή για ναποδείξει στους φίλους πως δέν ψόφησε τό μήνα πούλειπε από τήν Άθήνα, μά πως έζησε στην Τέχνη—έζησε δηλ. διπλή ζωή.

Μά τού κάκου. Η δυνατή γραμμή πού τήν άναζητούσε νύχτα μέρα δέν έρχότανε. Άρχινηζε κάτι, τό καμάρωνε όσο γινότανε, τό θαρρούσε για καλό